

Andere teeltinzichten door biologisch melken

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Johan Boussemaere en Isabel Delanote
plaats	Nieuwkapelle
melkkoeien	125
jongvee	95 stuks
teeltoppervlak	108 ha
melkproductie	8000 kg melk per koe

Nieuwkapelle

De grasgroene omgeving in de IJzervlakte herbergt het biologisch melkveebedrijf van Johan Boussemaere en Isabel Delanote uit Nieuwkapelle. De recente keuze voor biologisch melken werpt een nieuw licht op de bedrijfsvoering. Johan: 'Het is een vorm van resetten, loskomen van alle dingen die je als gangbare melkveehouder geleerd hebt.'

TEKST ANNELIES DEBERGH

Grote oppervlaktes groen omringen het bedrijf van Johan Boussemaere (40) en Isabel Delanote (42) in het voorjaar. Het traditionele weidelandschap met rijkelijk klaveraandeel in de schaduw van de IJzertoren van Diksmuide wisselt er af met opvallende ruwvoederteelten als voederbieten, maar ook combinatieelten van winterveldbonen met triticale of wintergerst met wintererwten.

Sinds hun keuze om met de bedrijfsvoering de biologische weg in te slaan, ging er voor Johan en Isabel op het vlak van teelten een heel nieuwe wereld open. Van het oude teeltplan met mais in de belangrijkste bijrol naast gras werd definitief afgestapt. Na de omschakelingsperiode voor de teelten leveren Johan en Isabel nu sinds medio oktober 2017 biologische melk.

'We hadden al eerder het idee dat de keuze om biologisch te boeren ons wel zou passen en dus hadden we al in 2010 enkele contacten gelegd met Bio zoekt Boer, adviseurs uit de biologische melkveehouderij', legt Johan uit. De mentale klik kwam iets later, stelt Isabel.

Johan Boussemaere en Isabel Delanote

'Je moet er ook mentaal klaar voor zijn. Er zijn verschillende factoren die daarin meespelen: de markt van de biologische melk was gunstig, onze leeftijd was er en in arbeidsverdeling leek het ook een passende keuze.' Isabel doelt op de voormalige akkerbouwtak. 'We hadden 25 hectare akkerbouw die toch wat arbeidspieken telt', zegt Johan.

Dus stonden hij en Isabel voor de keuze om ofwel door te gaan op dezelfde manier ofwel alle areaal in te zetten voor het telen van ruwvoer voor het melk- en jongvee. Het werd het tweede. 'We zagen het als een verrijking voor onszelf om met biologische melkveehouderij aan de slag te gaan. Er is ook voldoende grond bij het bedrijf om deze keuze te maken. Zo trachten we het verstarren als ondernemer tegen te gaan. We zien het als een manier om onze visie te verruimen.'

Vorm van resetten

Voor het omschakeltraject werd aansluiting gezocht bij diverse adviseurs en onderzoekscentra. 'Samen met ons bedrijf zijn er nog verschillende andere melkveehouders gestart met het omschakeltraject.' In een vingerknip noemt Johan nog twaalf andere bedrijven die de stap naar biologische melk leveren hebben gezet in het voorbije jaar. 'Door ons te groeperen in een biobedrijfsnetwerk en een boekhoudgroep hebben we samen met de omschakelende biologische melkveehouders een vorm van een klankbordgroep opgericht. Dat helpt om een goede kennisuitwisseling tot stand te brengen.'

De grootste omschakeling gebeurt echter in het hoofd van de boer, zo geeft Johan aan. 'Eigenlijk heb ik moeten loskomen van alles wat ik altijd gezien en geleerd heb. Het is een vorm van resetten: je moet echt anders gaan denken. Geen kunstmest of chemicaliën meer. Het leven moet nu echt uit de bodem komen en die moet daartoe zowel chemisch als fysisch gezond zijn.'

Ambassadrices van de sector

Beweiding blijft een belangrijk element in de bedrijfsvoering, een aspect waar de veehouders eerder al veel belang aan hechtten. 'Goed beweiden zie ik als een kunst, dat is voor mij een uitdaging', gaat Johan verder. Dat is nu nog belangrijker dan voorheen. 'De gangbare landbouw in Vlaanderen slaat een weg in die niet de mijne is. Koeien die buiten lopen, zijn de ambassadrices van onze sector. Koeien zien wij liever buiten op de weide.' De keuze om biologisch te boeren is voor een stuk ook

Winterveldbonen gecombineerd met triticale

Het ingekuilde product met winterveldbonen en triticale

vanuit die overtuiging gekomen en staat haaks op het vroegere geitenwollensokkenimago van biologische landbouw. 'De huidige omschakelgolf telt allemaal ondernemers die er bewust voor kiezen om met een hogere moeilijkheidsgraad te gaan boeren.'

Variërende lasagnekuilen

Het omschakelen begon met het wijzigen van het teeltplan, meteen de grootste ommezwaai. 'Doorzaai van het gras was onvoldoende om genoeg klaver in de grasmat te krijgen. We hebben echt alle grasland moeten scheuren.' Er is gezocht naar nieuwe teelten, passend voor het melkvee en waarin onkruid ook het onderspit delft. Voorlopig is dat zonder mais. Mogelijk komt het gewas nog terug. 'Ik was al meer een grasboer en zag mais vooral als een middel om de benutting van het gras door de koe te verbeteren. Voorheen werd een deel van de mais gedorst om de korrel maximaal te benutten. Dat willen we in de toekomst graag opnieuw doen.'

Het rantsoen van de 120 melkkoeien bevat in hoofdzaak 8 kg droge stof gras-klaver, 3,5 kg droge stof van de mix met veldbonen en triticale en nog 4 tot 5 kg droge stof uit kuilgras. Op dit moment halen de koeien ongeveer

8 kg droge stof gras op tijdens het grazen. 'We kiezen bij het inkuilen van gras voor lasagnekuilen', legt Johan uit. 'Er is een enorm verschil tussen de verschillende sneden gras en dat proberen we zo goed mogelijk naar voederwaarde te benutten.' Zo vergelijkt hij de eerste suikerrijke grassnede met perspulp. 'De eerste, derde en vijfde snede kuilen we samen in. De vierde snede wordt ingekuild boven op de veldbonen. De tweede snede voeren we volop in het najaar om het rantsoen voldoende op peil te houden.'

Gedorste winterveldbonen met triticale vormen samen met gerst en een kleine hoeveelheid aangekochte soja de basis ingrediënten voor een zelfgemaakte krachtvoermix. 'We laten de mix zelf maken en dat helpt om ook een deel van de krachtvoergif in eigen handen te hebben. We willen zoveel mogelijk producten van eigen grond benutten en vullen aan met de nodige mineralen.'

Voor extra krachtvoer is gezocht naar een voerleverancier met een gamma van biologisch krachtvoer. 'De melkproductie ligt nu ongeveer op 27 kg melk per koe. Het voorbije jaar lag de gemiddelde jaarproductie op 8000 kg.' Dat zou nog weer kunnen stijgen, geeft Johan aan. 'Een belangrijke moeilijkheid is het juiste

Alle jongvee vanaf zes maanden verblijft in de weideperiode buiten

De bijen maken gebruik van de biologische teelten

oogstmoment bepalen van nieuwe teelten. Met vroeger oogsten van bijvoorbeeld de winterveldbonen denk ik dat er nog winst in de melkproductie zit.'

Melk afremmen bij droogzetten

Bij de diergezondheid gaat de aandacht nu nog meer uit naar preventief handelen. Zo vaccineren Johan en Isabel de koeien tegen blauwtong en ibr, maar wordt ook goed toegezien op het tegengaan van longworminfecties. Verder besteedt het bedrijf veel aandacht aan het afremmen van de melkproductie bij het droogzetten. Drie kwart van de melkkoeien wordt zonder tussenkomst van antibiotica drooggezet, dus enkel met gebruik van een teat-sealer. De separatiemogelijkheden na de recent gebouwde 2x24-swing-overmelkstal, helpen daarbij. 'We doen de melkgift dalen door de melkkoeien al een week voor de droogzetdatum enkel nog het droogstandsrantsoen te geven. Op die manier kunnen we de melkproductie terugdringen tot beneden de 10 kg melk per dag bij het droogzetten.'

De fokkerij is afgestemd op een robuuster type koe, al was dat ook eerder het geval. 'Ik wil koeien met brede kruizen. Met een breed kruis is er veel ruimte voor de uier en voldoende plaats in het bekken voor vlotte geboorten.' Het doel is een probleemloze koe fokken. 'Ik wil evenwichtig gebouwde koeien: geen prijsskamptype of veel te grote dieren. We hebben gemerkt dat hoogtemaat vaak omgekeerd evenredig is aan duurzaamheid. Geef ons maar een iets rondere, maar stevige koe met genoeg melk en goede gehalten.'

Pauze in de kalvingen

In de twee komende maanden staan geen geboortes op het programma, een werkwijze die al jaren wordt toege-

De recent gebouwde 2x24-swing-overmelkstal

past. 'We lassen richting de zomer elk jaar bewust een pauze in qua aantal koeien die moeten afkalven. Daar werken we ook echt naartoe. Leegstand van de kalverstal is goed om de ziektedruk te verlagen en een periode zonder kalvingen geeft rust voor het gezin.' De voorgaande twee maanden zijn bijna uitsluitend kruislingkalveren geboren en zo valt de aanfok van extra vaarskalveren gedurende vier maanden stil. 'We fokken in acht maanden alle vrouwelijk jongvee op.'

De keuze voor biologisch boeren voelt voor Johan en Isabel na twee teeltseizoenen juist aan. 'Koeien die grazen, bezitten een enorme natuurwaarde en vormen een onderdeel van een levensbelangrijke kringloop', stelt Johan. 'De koe is in staat om voor de mens gras om te zetten in hoogwaardige eiwitten die veel beter zijn dan pakweg geïmporteerde soja uit Brazilië.' Dat is volgens Johan een troef die zowel melkveehouders als zoogkoeienhouders zouden moeten communiceren naar de consument.

De nectar van de bloeiende klaver is ook de basis van bestaan van veel nuttige insecten en vervolgens vogels. Daarnaast is Johan intussen ook bijen gaan houden die de bloeiende klaver en winterveldbonen bezoeken en op die manier bijdragen aan het bestaan van nuttige insecten en ook vogels. 'Ook dat past in de bedrijfsvoering en toont nog weer aan hoe belangrijk elk onderdeel in de natuur is voor de biodiversiteit.'

Nog winst in ruwvoerteelten

In de toekomst zien Johan en Isabel vooral uitdaging in het verder verbeteren van de ruwvoeropbrengsten onder biologische teelt. 'We denken dat daar nog winst te rapen valt, bijvoorbeeld door het bepalen van het juiste oogstmoment.'

Ook de onkruidbestrijding in de percelen vraagt aandacht, soms ook een handmatige aanpak. Het blijft een uitdaging om teelten voldoende onkruidvrij te houden, een probleem dat vooral met behulp van de teeltrotatie aangepakt wordt. Zo worden teelten afgewisseld met drie opeenvolgende jaren gras-klaver. Het areaal is daartoe voldoende ruim met 12 hectare natuurweiden, 65 hectare gras-klaver, 10 hectare winterveldbonen, 23 hectare gerst-erwten en 2 hectare voederbieten.

En toch lonkt akkerbouw nog steeds. 'Mogelijk proberen we in de toekomst toch om ook met biologische akkerbouw te starten.' |